

Aan de leden

Datum
14 juli 2026

Ons kenmerk
U202600347
Lbr. 26/023

Telefoon
070 373 8393

Onderwerp
Kabinet steekt sleutel in het stikstofslot

Geachte leden van college en gemeenteraad,

[Het kabinet heeft op 26 juni de aanpak voor stikstof en natuurherstel gepubliceerd](#), met als doel natuurherstel versnellen en daarmee de vergunningverlening weer op gang brengen. Belangrijk voor gemeenten, inwoners én boeren. Veel nieuwe colleges staan klaar om hun ambities waar te maken, en daarvoor is het noodzakelijk dat vergunningen weer kunnen worden verleend. Het pakket biedt daarvoor perspectief.

Tegelijk is duidelijk dat de uitwerking bepalend is voor de uitvoerbaarheid en de ruimte die gemeenten krijgen om hun opgaven te realiseren. De komende periode blijven wij hierover in gesprek met het rijk, en blijven wij met medeoverheden en maatschappelijke partijen de samenwerking opzoeken. Wij betrekken u er graag bij.

Steeds staat voor ons 1 uitgangspunt centraal: de aanpak moet juridisch houdbaar én uitvoerbaar zijn voor gemeenten. Er moet samenhang zijn tussen de verschillende opgaven, de aanpak, de ambities en plannen in het gebied en de sociaal-economische impact op vooral inwoners en boeren.

Met deze ledenbrief informeren wij u over de hoofdlijnen van de kabinetsaanpak, de gevolgen voor gemeenten en de inzet die u de komende periode van de VNG kunt verwachten.

Wat staat in de Kamerbrief?

Het kabinet beschrijft een samenhangend pakket aan maatregelen dat langs 5 inhoudelijke sporen moet leiden tot natuurherstel én meer ruimte voor vergunningverlening.

1. **Emissiereductie in landbouw, industrie en mobiliteit** bevat de generieke maatregelen waarmee het kabinet de stikstofemissies wil terugdringen.
2. **Samen met de boer, keten en regio vooruit** richt zich op de ontwikkeling van toekomstperspectief voor agrarische ondernemers en een vitaal landelijk gebied.

3. **Inzet in en rond kwetsbare natuur- en watergebieden** bevat een gebiedsgerichte aanpak rond kwetsbare Natura 2000-gebieden.
4. **Aan de slag met natuurherstel** omschrijft essentiële voorwaarden voor het op gang brengen van vergunningverlening.
5. **Ruimte voor vergunningverlening** richt zich op de juridische borging van het pakket.

Wat betekent de kabinetsaanpak voor gemeenten en hoe ondersteunt de VNG?

De kabinetsplannen raken gemeenten direct. De komende periode worden deze verder uitgewerkt. Juist die uitwerking bepaalt of de aanpak juridisch houdbaar, uitvoerbaar en effectief wordt.

Veel keuzes moeten uiteindelijk in de regio en binnen gebiedsprocessen worden gemaakt en gerealiseerd. Dit heeft gevolgen voor inwoners, ondernemers en de leefomgeving. Bovendien raken de maatregelen niet alleen het landelijk gebied, maar ook aanpalende domeinen zoals mobiliteit, industrie, woningbouw en waterbeheer.

De VNG blijft bij de uitwerking constructief haar input leveren. Die is gebaseerd op de eerder met medeoverheden en maatschappelijke organisaties gepresenteerde bouwstenen die vorig jaar zijn aangereikt voor een structurele oplossing van de stikstofproblematiek.

Wij zetten ons in op de volgende onderwerpen:

Juridische houdbaarheid en vergunningverlening

De juridische uitwerking van het pakket is bepalend voor de ruimte die gemeenten krijgen om maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. De aangekondigde maatregelen, zoals de invoering van een juridisch houdbare en wetenschappelijk onderbouwde rekenkundige ondergrens (RKO) en de aanpak voor PAS-melders en interimmers, bieden perspectief op meer ruimte voor vergunningverlening, woningbouw en andere ontwikkelingen. Tegelijk blijft de juridische houdbaarheid van het totale pakket bepalend voor het uiteindelijke resultaat.

De VNG blijft bij de juridische en planologische randvoorwaarden van de aanpak aandacht vragen voor de gevolgen voor vergunningverlening, de ruimtelijke ontwikkeling en de uitvoerbaarheid van de verschillende maatregelen. Gemeenten moeten hierover tijdig duidelijkheid krijgen, zodat zij weloverwogen keuzes kunnen maken.

Gebiedsgerichte uitvoering en zoneringsaanpak

Veel van de kabinetsplannen moeten worden gerealiseerd in gebiedsprocessen. Het kabinet biedt provincies de mogelijkheid om vóór 1 januari 2028 alternatieve gebiedsaanpakken uit te werken die passen binnen de landelijke kaders voor zonerings. Dat biedt ruimte voor maatwerk, maar vraagt ook om een voortvarende voorbereiding van alle betrokken overheden.

Gemeenten moeten vanaf het begin daarbij worden betrokken, zodat besluiten over zonerings, gebiedsafspraken en de uitwerking van maatregelen aansluiten bij de lokale situatie. Ook moet worden gekeken naar de gevolgen voor gebieden buiten de aangewezen zones. Gemeenten zien nu al dat een beperkte of sectorale gebiedsaanpak kan leiden tot ongewenste effecten, zoals het verdwijnen van grasland of het verschuiven van knelpunten.

Daarom adviseren wij gemeenten zich regionaal en binnen de provincie goed te verbinden met andere gemeenten, overheden en maatschappelijke partners. De VNG blijft zich inzetten voor een werkbare gebieds- en zoneringsaanpak die recht doet aan regionale omstandigheden. Samen met gemeenten, provincies, waterschappen en het ministerie van LNVN bouwen wij verder op bestaande samenwerkingsafspraken, onder meer via de [Uitvoeringsaanpak Landelijk Gebied](#) en de UDO-trajecten.

Samenhang tussen natuur, water en ruimtelijke ontwikkeling

De samenhang tussen stikstof, natuur en water wordt steeds belangrijker. Naast de stikstofaanpak werkt het kabinet aan de uitvoering van de Europese Natuurherstelverordening, de Kaderrichtlijn Water en afspraken over gewasbeschermingsmiddelen. Voor gemeenten is het van belang dat deze trajecten elkaar versterken en niet leiden tot extra bestuurlijke of uitvoeringslasten.

Ook de opgaven voor woningbouw, energie en economie komen samen in de leefomgeving. Gemeenten hebben daarom behoefte aan duidelijke keuzes en een integrale aanpak, zodat zij op lokaal niveau zorgvuldig keuzes kunnen maken.

De VNG zet zich voor samenhang tussen deze kabinetsaanpak, de Nota Ruimte, de Europese Natuurherstelverordening en de Kaderrichtlijn Water. Daarnaast bereidt de VNG samen met gemeenten een reactie voor op de consultatie van het ontwerp-Natuurherstelplan, die in oktober 2026 start. Ook het proces om te komen tot een begrenzing voor stedelijke ecosystemen is de komende periode belangrijk. Hierover worden gemeenten op de hoogte gehouden via de VNG-website.

Ondersteuning en kennisdeling

De VNG ondersteunt gemeenten met informatie en handreikingen, zodat colleges, gemeenteraden, inwoners en ondernemers kunnen worden geïnformeerd en betrokken. Meer informatie vindt u op onze [website](#). Ook via netwerkbijeenkomsten houden wij gemeenten op de hoogte van deze ontwikkelingen en betrekken wij u actief bij de verdere uitwerking. Gemeenten die nog niet deelnemen aan de netwerkbijeenkomsten die met regelmaat worden georganiseerd over het stikstofdossier, kunnen zich aanmelden via info@vng.nl.

Tot slot

De kabinetsaanpak biedt perspectief om daadwerkelijk stappen te zetten richting natuurherstel en daarmee de vergunningverlening weer op gang te brengen. Tegelijk hangt het succes af van de manier waarop de plannen de komende periode worden uitgewerkt.

Voor gemeenten is het belangrijk om vroegtijdig betrokken te zijn bij deze uitwerking en regionaal aangesloten te blijven bij de provinciale gebiedsprocessen. De VNG blijft zich ervoor inzetten dat de aanpak uitvoerbaar is, aansluit bij de gemeentelijke praktijk en ruimte biedt voor gebiedsgericht maatwerk. Samen met gemeenten blijven wij de ervaringen uit de praktijk inbrengen, zodat de verdere uitwerking bijdraagt aan zowel natuurherstel als maatschappelijke ontwikkeling.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

dr. mr. L.R. Geel
Algemeen directeur